

razradbu teorije i procesa demografske tranzicije. Osim toga obrazlaže Lorimerov model fekunditeta, Coaleove indekse povezanosti plodnosti i obnove stanovništva, ocjenjuje kriterije tzv. standardnog stanovništva, migracijsku tranziciju (stadije i trendove), "ekološke" uzorke i učinke, tranzicijsko starenje stanovništva (najstariji stari), novine u populacijskoj politici i politici radne snage, te sažet, slikovit, poučan i zabrinjavajući pogled na temeljne tendencije kretanja stanovništva Hrvatske.

Ova je knjiga već pobudila višestruko važan i znatan interes; u prvom redu onih koji uče (studenti ekonomije, sociologije, socijalne geografije, politologije i drugi), onih koji proširuju svo-

ja znanja iz toga i bliskih područja (nastavnici i suradnici, postdiplomandi), onih koji se zanimaju za interdisciplinarnost demografskog, demoeekonomskog i populacijsko-geografskoga kompleksa u prostoru i vremenu. Jer, radi se doista o knjizi, priručniku i udžbeniku što zaslužuje punu pažnju. Sama autorica zaslužuje zahvalnost mnogih koji se bave tom i sličnom problematikom, ali koji još nisu dosegli razinu s koje se može sve iščitati, ono što je za njih pročitala i podastrla autorica na vrlo sustavan, čitak i razumljiv način. Ovoj knjizi stoga nisu potrebne nikakve posebne preporuke. Onaj tko je uzme u ruke sam će se u to uvjeriti. Mi smo se već uvjerali.

Mladen Ante Friganović

Karel Natek, Marjeta Natek: **DRŽAVE SVIJETA 2000. (urednica Ivanka Borovac),** **Mozaik knjiga 2000., Zagreb, 704 str.**

Knjiga "Države svijeta 2000." prijevod je slovenskog izvornika (K. Natek, M. Natek, "Države sveta", Založba Mladinska knjiga, Ljubljana 2000). Iznimno dobra recepcija toga izdanja u slovenskoj, ali i dijelu šire, europske kulturne javnosti, ponukala je renomiranoga hrvatskog izdavača "Mozaik knjigu" da ga priredi i na hrvatskom jeziku. Pritom valja istaknuti da je taj posao učinjen u rekordno kratkom vremenu i s mnogo pomnje, što je zasluga stručnih suradnika (uglavnom geografa i lingvista) na čelu s urednicom I. Borovac.

Ova opsežna i vrijedna knjiga iz više se razloga pojavila u pravom trenutku na hrvatskoj izdavačkoj sceni. Prije svega, zato što u našoj stručnoj publicistici, unatoč postojanju pregledno-informativnih izdanja o državama svijeta, nedostaje obuhvatniji prikaz njihovih geografskih obilježja. Drugi je razlog dinamična promjena političko-teritorijalne arhitekture suvremenog svijeta u tijeku proteklih desetljeća,

posebno od početka 1990-ih godina, što je rezultiralo pojavom novih država i autonomnih teritorija na svjetskoj političkoj karti. Takve promjene u prvi plan ističu potrebu za aktualnošću, kako u geografiji, kao znanosti o suvremenoj prostornoj stvarnosti, tako i široj kulturnoj javnosti. Tome valja dodati da, unatoč sve većoj konkurenciji suvremenih elektronskih medija, postoji objektivna potreba za sustavnim i obuhvatnim pregledom država svijeta upravo u ovakvom, knjiškom izdanju. To proizlazi iz uporabne praktičnosti i dostupnosti knjige, osobito kad je riječ o školama, ali i ne samo njima.

Time su ujedno naznačene i temeljne vrijednosne odrednice "Država svijeta 2000.", a to je jezgrovit i pregledan prikaz najvažnijih prirodnih, kulturnih, povijesnih, gospodarskih i ostalih značajki svake od 193 neovisne države, te 75 ovisnih i unutrašnjih područja, odnosno Antarktike i najvažnijih međunarodnih

organizacija. Uz sustavnost i obuhvatnost, kakve priliče ovakvom izdanju, posebno valja naglasiti da su prikazana društveno-geografska obilježja pojedinih država potkrijepljena najnovijim dostupnim statističkim podacima (većinom za 1996. godinu), što dodatno pridonosi aktualnosti knjige.

Zahvaljujući primjerenom odabiru sheme, obuhvatu i dubini obrade sadržaja postignut je usklađen prikaz država kao teritorijalno-političkih jedinica i prostornih entiteta suvremenog svijeta. Osim uvoda (službeno ime, državno uređenje, površina, broj stanovnika, gustoća, glavni grad, službeni jezik, novčana jedinica, BDP, prosječni godišnji realni porast BDP-a u 1990-im godinama, kodovi po standardu ISO 3166), prikaz država sadrži jezgrovit opis prirodnih obilježja, stanovništva i naseljenosti, državnoga uređenja, povijesti, gospodarstva, prirodnih i kulturnih znamenitosti. Takav pristup omogućuje obuhvatan pregled geografskih obilježja svake pojedine zemlje, uz istovremenu usporedivost njihovih međusobnih brojčanih pokazatelja, odnosno odgovarajućih obilježja. Pritom je geografski posebno relevantno da konzistentan koncept, odnosno sadržajni sklad, upotpunjuje i za ovakvu vrstu izdanja iznimno uravnotežen odnos između

neophodne informativne dimenzije (činjenice i podaci), horološkog pristupa (prostorni raspored objekata i aktivnosti) i kauzalne metode (uzročno-posljedični odnosi).

Zbog takvih svojih vrijednosti, knjiga "Države svijeta 2000." zaslužuje pozornost u stručnom geografskom krugu kao višestruko koristan priručnik u nastavi geografije na svim stupnjevima obrazovanja. U prvom redu, kao sustavan i pregledan izvor sadržaja i podataka o geografskim obilježjima zemalja suvremenog svijeta. Sukladno tome, ona bi neophodno trebala biti sastavni dio knjižničarskog fundusa svake škole, odnosno stručne literature nastavnika geografije u osnovnim i srednjim školama.

Kako je zbog sveobuhvatnog procesa globalizacije poznavanje svijeta objektivna potreba svakog prosvjećenoga čovjeka, ova će knjiga nesumnjivo pobuditi i interes šire čitalačke publike. To više, što je pouzdana informiranost o nevjerojatno složenom mozaiku naroda, kultura, civilizacija i znamenitosti suvremenog svijeta, kao i svakoj njegovoj pojedinoj državi, jedan od temeljnih preduvjeta za uspješno uključivanje u svjetske integracijske procese. Knjiga "Države svijeta 2000." pravovremen je i primjeren odgovor na takve zahtjeve vremena i kao takva zaslužuje odgovarajuće preporuke.

Dane Pejnović

ZAGREB, tisućljetni grad za novo tisućljeće. Studio Hrg, Zagreb, 1999, 296 str.

Unatoč postojanju, uglavnom starijih monografija različite provenijencije, opaža se izrazita oskudica novijih izdanja te vrste o gradu Zagrebu. Pogotovo se osjeća nedostatak reprezentativnije publikacije koja bi dolično predstavila nacionalnu metropolu, odnedavno i diplomatsko sjedište jedne od novih europskih država, kao što je Hrvatska.

Knjiga "Zagreb, tisućljetni grad za novo tisućljeće", nakladnika Siniše Hrge, ne samo što je u znatnoj mjeri pokrila takve potrebe nego je umnogome i specifična pojava među istovrsnim dosadašnjim izdanjima o Zagrebu, i to zbog svoga sadržaja – fotografija prostorne strukture grada i, pogotovo, načina njegova predstavljanja iz tzv. ptičje perspektive. Po tome je ova